6de JAARGANG. CURAÇAO DEN 9n MAART 1889. N° 271

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

Vicariatus Apostolicus
CURAÇAOENSIS.
Litt. Past.
N° 5.

Fr. Henricus Alphonsus Maria Joosten

ORDINIS PRÆDICATORUM

Door de genade Gods en de gunst van den Apostolischen Stoel,

TITULAIR BISSCHOP VAN MARCIANA EN

APOSTOLISCH VICARIS VAN CURAÇAO,

AAN DE GEESTELIJKEN EN GELOOVIGEN VAN ZIJN VICARIAAT,

ZALIGHEID IN DEN HEER!

Beminde Geloovigen.

HET is Ons een aangename plicht, bij het naderen der Veertigdaagsche Vasten, volgens oud en eerbiedwaardig kerkelijk gebruik, een herderlijk woord tot U te mogen richten. En na een verblijf van eenige maanden, als Herder onder U, mag dat woord niet anders zijn, dan een woord van bemoediging voor velen, van opwekking en voorlichting voor anderen, en wel in eene zaak van hoogst katholiek belang, te weten: *het onderwijs der Katholieke Jeugd.* Eén der voornaamste plichten toch, welke op de Bisschoppen rusten, is, te waken over de opvoeding en het onderwijs van het opkomend geslacht, en te zorgen niet alleen, dat alle verderfelijke invloed op geloof en goede zeden van de Jeugd worde geweerd; maar ook dat door het oprichten van eigene scholen het mogelijke worde gedaan, om haar tot waarachtige godsdienstigheid en echt Christelijke deugd naar eisch te vormen. Diep doordrongen van dien duren plicht, hebben Onze Eerbiedwaardige Voorgangers, z. g. niets onbeproefd gelaten om dergelijke scholen in Uw midden te stichten. En, God zij dank! na veel arbeid en inspanning en geen geringe offers zijn die pogingen geslaagd. Niet weinigen onder U, hebben die pogingen gesteund, en velen hebben haar hoog gewaardeerd, en door het zenden der hun toevertrouwde kinderen naar die scholen tevens het bewijs geleverd, dat zij van de noodzakelijkheid van een godsdienstig onderwijs ten volle overtuigd zijn. En geen wonder! Sedert de meest achtingswaardige mannen uit elke godsdienstige richting, door de ondervinding geleerd, hunne stemmen tegen de gevaren van een godsdienstloos onderwijs hebben verheven; sedert ongeloof en zedenbederf voortdurend blijven toenemen; sedert de meest verderfelijke beginselen verwoestend om ons heen grijpen, kan het voor geen katholiek, die zijn H. Geloof lief heeft, nog een geheim zijn, dat een jammerlijke ontaarding in godsdienst en zeden slechts kan bestreden worden door opvoeding en onderricht in echt katholieken geest. Welnu, om hen die het katholiek onderwijs benuttigen, te bemoedigen en in hunne overtuiging te bevestigen, hen, die het verwaarloozen, op te wekken en voor te lichten, maar ook om Ons door God belast met de zorg uwer zielen, van een voornamen plicht te kwijten, willen wij U de Katholieke beginselen in die gewichtige zaak voor oogen houden en uiteenzetten.

Gij weet, B. G. dat wij katholieken in onze dagen niet zelden het verwijt moeten hooren, dat de kerk de verbreiding van onderwijs en wetenschap ongaarne ziet; ja met opzet het licht schuwt, en zoekt hare kinderen in domheid en onwetendheid te houden. Of de grond van dat verwijt moet gezocht worden meer in onwetendheid, dan wel in kwaden trouw of blinden haat, hebben wij hier niet te bespreken. U de katholieke beginselen voorhoudende, kunnen wij als een eerste waarheid vooropzetten, dat, wat ook door de vijanden der kerk moge beweerd worden, de H. Kerk niet is tegen verbreiding van het onderwijs; niet het licht der menschelijke wetenschap schuwt, veel minder zoekt haar kinderen in onwetendheid te houden. De H. Kerk is van het bezit der goddelijke waarheid zich bewust, en tevens overtuigd dat die waarheid van ware wetenschap of verlichting niets te vreezen heeft; wat meer is, dat alle waarheid, alle wetenschap, en derhalve ook alle natuurlijke kennis wél beoefend slechts dienen kan, om hulde te brengen aan de waarheid van ons H. Geloof. Met de geschiedenis in de hand bewijst zij, hoeveel het onderwijs en de wetenschap in het algemeen aan Haar te danken heeft, zooveel zelfs, dat velen onder de tegenstanders der kerk, Haar den rechtmatigen lof toekennen, dat door Haar de rijkste schatten van wetenschap en kunst van een gewissen ondergang zijn gered.

Maar al houdt zij het onderwijs zóó hoog, zij is er toch verre van af, *elk onderwijs* onvoorwaardelijk goed te keuren. Daar is een onderwijs, dat zij verwerpt en verfoeit, dat is *het ongodsdienstige.* Daar is een ander, dat zij afkeurt, en slechts met weêrzin, bij gebrek aan beter, toelaat, namelijk het *neutrale of godsdienstloos onderwijs.* De kerk erkent geen andere school dan die, welke bestemd is „*om de jeugd in de beginselen der wetenschappen te onderwijzen, en tevens tot goede zeden te vormen.*" „*Ware deugd en zedelijkheid toch wordt*, naar het woord van Pius IX (1) dat geen ander is dan dat van velen zijner Voorgangers en ook door zijn grooten Opvolger Leo XIII reeds meermalen is herhaald, *alleen door ons H. Geloof voortgebracht, onderhouden en vermeerderd.* Daarom wil de Kerk aan het onderwijs in de wetenschap der natuurlijke dingen, ook het godsdienstig onderricht verbonden, ja hieraan een eerste plaats ingeruimd zien. Daarom ook spreekt zij haar veroordeeling uit over de stelling: „*dat een katholiek zijn „goedkeuring zou kunnen hechten, „aan een onderwijs, afgescheiden „van het katholiek geloof, waarbij „men zich de kennis van bloot natuurlijke dingen en de doeleinden „van het aardsch maatschappelijk „leven, uitsluitend of althans hoofdzakelijk ten doel stelt.*" (2) Deze leer wordt als in een kort begrip samengevat in deze twee beginselen:

De kerk wil, *dat de jeugd in de wetenschappen onderwezen worde*; maar zij eischt tevens, *dat het onderwijs in alle opzichten godsdienstig zij*,

Deze beginselen willen wij in het kort voor U toelichten.

De H. Kerk heeft dáárom het schoolonderwijs immer zoo zeer ter harte genomen, omdat zij overtuigd is van den grooten invloed, die het heeft op de godsdienstige vorming der jeugd. Die overtuiging wordt door allen, ook door de ongeloovigsten, gedeeld en niet zelden van dien invloed op de droevigste wijze misbruik gemaakt. Een jeugdig hart is zoo ontvankelijk voor goede en kwade begrippen en een regelmatige, aanhoudende bewerking, gelijk het op de school ondergaat, vestigt daarin overtuigingen, die over een levensgedrag zullen beslissen. Dat levensgedrag zal goed en lofwaardig, of slecht en verderfelijk wezen, naarmate het onderwijs, dat het kind ontvangen heeft, met ware of valsche stellingen omtrent godsdienst en zedeleer doorweven is; naarmate in het gemoed der leergierige jeugd met het lokaas der wetenschap het vergif eener schadelijke leer, of het gezonde voedsel der katholieke waarheid is ingedrongen.

Ieder begrijpt hieruit hoezeer het te bejammeren is, dat die onberekenbare invloed van het onderwijs, door de voorstanders van den ongodsdienstigen geest dezer eeuw op zoo droevige wijze wordt misbruikt en tevens, welk een verantwoording die ouders op zich laden, welke hun kinderen naar ongodsdienstige scholen zenden.

Zij arbeiden aan het ongeluk hunner eigen kinderen, voor wie onwetendheid duizendmaal te verkiezen ware geweest, boven het genoten ongodsdienstig onderwijs. Hier is de uitspraak van den Goddelijken Meester van toepassing: „*Wat toch baat het den mensch, indien hij de gansche wereld wint, maar schade lijdt aan zijne ziel!*" I. MATTH. XVI. 26

Een der gewichtigste ouderplichten is het derhalve, de kinderen van zulke scholen verre verwijderd te houden, en ze nooit prijs te geven aan den verderfelijken invloed van een onderwijs, dat hen in gevaar stelt in geloof en zeden schipbreuk te lijden.

De plicht der katholieke ouders met betrekking tot het onderwijs der kinderen strekt zich echter nog verder uit. Het is voor hen niet voldoende, dat zij hun kinderen niet zenden naar *ongodsdienstige* scholen, zij moeten ze ook terughouden van de *onzijdige of neutrale* school, d. i. van de scholen, waar godsdienst en zedeleer zoo men zegt niet mogen besproken worden. De reden hiervan is door de gezamenlijke Bisschoppen van Nederland in 't jaar 1868 zoo voortreffelijk aangegeven, dat wij hun woorden hier zonder eenig toevoegsel aanhalen:

„Zal een school, zoo spreken zij, „het vertrouwen der katholieken alleszins waardig zijn, en hunne goedkeuring wegdragen, dan is het niet „voldoende dat zij de katholieke „godsdienst (gelijk het heet) eerbiedige, dat is volstrekt onaangeroerd „late; maar zij moet die godsdienst „zelve leeren kennen en beoefenen. „Op zulk een school is het zoogezegde maatschappelijk onderricht „met het godsdienstige ten nauwste „verbonden; het godsdienstig beginsel doordringt geheel het onderwijs „en overal doet zich de invloed der „godsdienst gevoelen. Zij straalt in „alles door; in de leerboeken zijn zooveel mogelijk, met beleid de groote „waarheden des Geloofs, de zedeleer „van het Evangelie, lessen van katholieke godsvrucht ingevlochten; „de onderwijzer zelf weet deze ter gelener tijd en plaats in onderscheidene oefeningen in te weven. Met „één woord, het onderwijs is daar „niet bloot het verkoopen van zekere eerste kundigheden; niet enkel „een fatsoeneeren der jeugd tot burgerlijke welgemanierdheid en tucht „ook niet het opkweeken van een „rechtschapen heiden, die slechts „eigen volmaking tot doel, zelfbehagen tot grootste drijfveer zal „hebben; neen het is daar een middel, „dat den ouders en zielzorgers te „hulp komt in de opvoeding van den „jongen christen, die als kind Gods, „als zoon der katholieke Kerk, als „erfgenaam des hemels moet leeren „denken, gevoelen, en als christen

(1) Pius IX aan den Aartsb. van Freiburg 14 Juli 1864.
(2) Ibidem

Grevy ta gravemente maloe.

Toren di Eifel lo ta klá den 15; dia ja el a jega na un altura di 225 meter.

Londen.— Den eleccionnan koe a worde haci, un Gladstoniana (partidario di Gladstone) a sali elihi. Noticianan di Samoa ta sigurá, koe Alemannan a blokeá e isla apesar di presencia di barcoenan di guera ingles i americano.

Madrid.— A worde nombrá un comision pa lei electoral di Cuba.

Ningun Cubano por worde elihí. Ministro di Colonianan a toema su ontslag riba pidimentoe di Sagasta.

Paris.— Meline a aceptá encargo di di formá un Gabinete, ma el ta topá coe grandi dificultadnan. Waldeck, Rousseau i otro hombernan politico di importancia a nenga.

Riba pidimentoe di Carnot, Freycinet lo aceptá relacionnan enterior, pero el a declará koe el ta preferá di ser Ministro di guera.

Berlin.— Gobierno a proponé un arreglo di cuestion di Samoa, bao di vigilancia di Consulnan americano, ingles i aleman na Pia.

Londen.— *Morning Post*, explicando situacion di Europa, ta consehá Gobierno di fortificá Malta i Gibraltar.

Corte di apelacion (hooger beroep) a confirmá sentencia di O' Brien. Corantnan di Australia i di Nueva-Zelandia ta simpatiza coe Estados-Unidos den e cuestion di Samoa.

Pesth.— Tin grandi demostracion contra e nobo projecto militair.

New-York.— Un di e protectornan di compania koe a acepta rafinamentoe di sucoe pa medio di electricidad, a declará koe e compania tabata cómbina pa cometé enganja.

Madrid.— General Villa Campo a muri den prison.

La Haya.— (Den Haag) Rei di Hoelanda ta masja maloe.

Paris.— Meline a abandoná e mision di formá un ministerio nobo. Carnot lo jama Rouvier. Tribunal di Comercio a declará koe Compania di Canal di Panamá ta un Sociedad Comercial i nó civil manera Tribunal di Sena a juzguéle.

Londen.— Na habrimentoe di sesionnan di Parlemento (reunion di e dos Cámaranan di representantenan di pueblo na Inglaterra) lo worde presentá un projecto pa fia 100 millon.

Madrid.— Sagasta a proponé di reduci ejercito, grandi di sensacion.

Paris.— Ministerio nobo ta forma: Tirard, ministro di Comercio i President di Consehó: Baron de Courcelles di Rel: Exterior: Freycinet, di guera; Rouvier di Finanzas; Constanz, di Interior; Taye, di Agricultura; Fallierès, di Instruccion Pública; Almirante Juarez, di Marina i Colonia: Ives Gujot, di Obranan púolico; Thevenot, di Justicia.

Londen. — Parlamento a habri su sesionnan. Discurso di trono ta sigura koe relacionnan coe toer potencia (nacion) ta amistosa. El ta bisa tambe, koe ta necesario di cuida limitenan pa seguridad di Comercio.

Berlin.— Nan ta bisa koe Sultan di Marocco a concedé na Alemania un teritorio cerca di limite di Alegria pa é establecé un estancia di barcoenan aleman.

Dia 25.

Paris.— Courcelles a nengá Ministerio di Rel: Exterior, koe Spuller a aceptá na soe lugar. Corantnan ta hostil (enemigoe) na e Gabinete nobo.

Berlin.— Diferente barcoenan blindá a ricibi orden di bai Samoa.

Londen.— Subsecretario di Colonianan a declará den Cámara koe interesnan di Australia lo ta debidamente protehé den cuestion di Samoa. Balfour Secretario di Estado pa Irlanda, den su respondi na un interpelacion riba tratoe di prisioneroenan politico, a declará koe lo nan worde tratá segun leinan koe ta existi.

New-York.— President di EE. UU. a sanciona e lei koe tien relacion coe canal di Nicaragua.

Dia 26.

Paris.— Ministerio nobo a presentá e mes den Cámara i den Senado; el a anunciá e politica, koe lo el sigui a pidi un reunion general, principalmente pa votá presupuesto (budget) di 89, di cual lo depende bon exito (resultado) di Exposicion (Tentoonstelling).

Diferente reunionnan di Socialistanan a worde plamá fó di otro pa polisnan.

Berlin.— Corantnan aleman ta condena e celo exesivo (di mas koe mester) di agentenan aleman na Samoa; nan ta declará koe imperio aleman no kier ningun guera coe EE. UU. di America.

Londen.— Cámara a doena principio na discusion riba discurso di trono. Convencion riba primanan (premie) azucarera a lamanta grandi Oposicion.

Dia 27,

Paris.—Habrimentoe oficial di Exposición ta anunciá pa dia 5 di Mei.

Cámara di Diputadoenan a aprobá e lei, koe ta garantizá e sistema di votacion secreto den eleccionnan.

Tribunal civil i di Comercio ta reclama jurisdiccion (autoridad, poder) riba cual di Panamá, i e asuntoe a worde hibá delanti di Corte Superior.

Escuadra aleman koe ta fondeá na Cameroen. na West di Africa, a ricibi orden di bai Samoa. Nan ta reda di un Casamentoe den Prins Alejandro di Battenberg coe é célebre cantatriz María Lossinger.

Madrid.—Vapor *Isla de Cuba* a nuafragá (perdé) riba costa di Galicia. Tripulacion, 300 passagier i correspondencia, toer a worde salbá. Na e banket di despedida, Salamanca a manifestá koe Su promé cuidao lo ta di moralizá (dretsjá) Administración di Cuba.

Dia 28.

Paris.—Lafont, diputado radical, a paesentá den Cámara un proyecto di resolución, den di cual cada individuo ta tahá di presentá e mes na mes tempoe como candidato den diferente circulonan electoral.

Berlin.—Emperador a manifestá su intención di bai visitá la Reina Victoria; lo é worde recibí coe grandi pompa na Londen i na Windsor.

La Haya.—(Den Haág)—Estado di Rei di Hoelanda ta pió dia pa dia. Di un momento ó otro e último golpi lo ta worde sperá.

Londen.— *Standard* tratando riba situacion politica di Hoelanda, ta considerá e consecuenciaunan, koe lo por toema lugar despues di morto di Rei. E courant no ta haya ningun motiboe, koe por hustificá e temor, koe después di rei su morto, lo por tin algun cambio den independencia i seguridad di Hoelanda. *Standard* ta bisa també koe podisé Alemania pidi sucesion den Luxenburgo, ma el ta soponé koe potencianan lo combini di declará e lugá aji neutral, si acaso resultá un guera den Francia coe Alemania.

Vienna.— Corresponsal di *Agencia Havas*, a worde expulsá:

Den Cámara di Dipoetadonan na Pesth ta worde discutí e lei militair.—

6de JAARGANG. CURAÇAO DEN 9n MAART 1889. N° 271

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

Vicariatus Apostolicus

CURACAOENSIS.

Litt. Past.

N° 5.

Fr. Henricus Alphonsus Maria Joosten

ORDINIS PRÆDICATORUM

Door de genade Gods en de gunst van den Apostolischen Stoel,

TITULAIR BISSCHOP VAN MARCIANA EN

APOSTOLISCH VICARIS VAN CURAÇAO,

AAN DE GEESTELIJKEN EN GELOOVIGEN VAN ZIJN VICARIAAT,

ZALIGHEID IN DEN HEER!

Beminde Geloovigen.

HET is Ons een aangename plicht, bij het naderen der Veertigdaagsche Vasten, volgens oud en eerbiedwaardig kerkelijk gebruik, een herderlijk woord tot U te mogen richten. En na een verblijf van eenige maanden, als Herder onder U, mag dat woord niet anders zijn, dan een woord van bemoediging voor velen, van opwekking en voorlichting voor anderen, en wel in eene zaak van hoogst katholiek belang, te weten: *het onderwijs der Katholieke Jeugd.* Eén der voornaamste plichten toch, welke op de Bisschoppen rusten, is, te waken over de opvoeding en het onderwijs van het opkomend geslacht, én te zorgen niet alleen, dat alle verderfelijke invloed op geloof en goede zeden van de Jeugd worde geweerd; maar ook dat door het oprichten van eigene scholen het mogelijke worde gedaan, om haar tot waarachtige godsdienstigheid en echt Christelijke deugd naar eisch te vormen. Diep doordrongen van dien duren plicht, hebben Onze Eerbiedwaardige Voorgangers, z. g. niets onbeproefd gelaten om dergelijke scholen in Uw midden te stichten. En, God zij dank! na veel arbeid en inspanning en geen geringe offers zijn die pogingen geslaagd. Niet weinigen onder U, hebben die pogingen gesteund, en velen hebben haar hoog gewaardeerd, en door het zenden der hun toevertrouwde kinderen naar die scholen tevens het bewijs geleverd, dat zij van de noodzakelijkheid van een godsdienstig onderwijs ten volle overtuigd zijn. En geen wonder! Sedert de meest achtingswaardige mannen uit elke godsdienstige richting, door de ondervinding geleerd, hunne stemmen tegen de gevaren van een godsdienstloos onderwijs hebben verheven; sedert ongeloof en zedenbederf voortdurend blijven toenemen: sedert de meest verderfelijke beginselen verwoestend om ons heen grijpen, kan het voor geen katholiek, die zijn H. Geloof lief heeft, nog een geheim zijn, dat een jammerlijke ontaarding in godsdienst en zeden slechts kan bestreden worden door opvoeding en onderricht in echt katholieken geest. Welnu, om hen die het katholiek onderwijs benuttigen, te bemoedigen en in hunne overtuiging te bevestigen, hen, die het verwaarloozen, op te wekken en voor te lichten, maar ook om Ons door God belast met de zorg uwer zielen, van een voornamen plicht te kwijten, willen wij U de Katholieke beginselen in die gewichtige zaak voor oogen houden en uiteenzetten.

Gij weet, B. G. dat wij katholieken in onze dagen niet zelden het verwijt moeten hooren, dat de kerk de verbreiding van onderwijs en wetenschap ongaarne ziet; ja met opzet het licht schuwt, en zoekt hare kinderen in domheid en onwetendheid te houden. Of de grond van dat verwijt moet gezocht worden meer in onwetendheid, dan wel in kwaden trouw of blinden haat, hebben wij hier niet te bespreken. U de katholieke beginselen voorhoudende, kunnen wij als een eerste waarheid vooropzetten, dat, wat ook door de vijanden der kerk moge beweerd worden, de H. Kerk niet is tegen verbreiding van het onderwijs; niet het licht der menschelijke wetenschap schuwt, veel minder zoekt haar kinderen in onwetendheid te houden. De H. Kerk is van het bezit der goddelijke waarheid zich bewust, en tevens overtuigd dat die waarheid van ware wetenschap of verlichting niets te vreezen heeft; wat meer is, dat alle waarheid, alle wetenschap, en derhalve ook alle natuurlijke kennis wél beoefend slechts dienen kan, om hulde te brengen aan de waarheid van ons H. Geloof. Met de geschiedenis in de hand bewijst zij, hoeveel het onderwijs en de wetenschap in het algemeen aan Haar te danken heeft, zooveel zelfs, dat velen onder de tegenstanders der kerk, Haar den rechtmatigen lof toekennen, dat door Haar de rijkste schatten van wetenschap en kunst van een gewissen ondergang zijn gered.

Maar al houdt zij het onderwijs zóó hoog, zij is er toch verre van af, *elk onderwijs* onvoorwaardelijk goed te keuren. Daar is een onderwijs, dat zij verwerpt en verfoeit, dat is *het ongodsdienstige.* Daar is een ander, dat zij afkeurt, en slechts met weêrzin, bij gebrek aan beter, toelaat, namelijk het *neutrale* of *godsdienstloos onderwijs.* De kerk erkent geen andere school dan die, welke bestemd is „*om de jeugd in de beginselen der wetenschappen te onderwijzen, en tevens tot goede zeden te vormen.*" „*Ware deugd en zedelijkheid toch wordt,* naar het woord van Pius IX (1) dat geen ander is dan dat van velen zijner Voorgangers en ook door zijn grooten Opvolger Leo XIII reeds meermalen is herhaald, *alleen door ons H. Geloof voortgebracht, onderhouden en vermeerderd.* Daarom wil de Kerk aan het onderwijs in de wetenschap der natuurljke dingen, ook het godsdienstig onderricht verbonden, ja hieraan een eerste plaats ingeruimd zien. Daarom ook spreekt zij haar veroordeeling uit over de stelling: „*dat een katholiek zijn*
„*goedkeuring zou kunnen hechten,*
„*aan een onderwijs, afgescheiden*
„*van het katholiek geloof, waarbij*
„*men zich de kennis van bloot na-*
„*tuurlijke dingen en de doeleinden*
„*van het aardsch maatschappelijk*
„*leven, uitsluitend of althans hoofd-*
„*zakelijk ten doel stelt.*" (2) Deze leer wordt als in een kort begrip samengevat in deze twee beginselen:

De kerk wil, *dat de jeugd in de wetenschappen onderwezen worde*; maar zij eischt tevens, *dat het onderwijs in alle opzichten godsdienstig zij.*

Deze beginselen willen wij in het kort voor U toelichten.

De H. Kerk heeft dáárom het schoolonderwijs immer zoo zeer ter harte genomen, omdat zij overtuigd is van den grooten invloed, die het heeft op de godsdienstige vorming der jeugd. Die overtuiging wordt door allen, ook door de ongeloovigsten, gedeeld en niet zelden van dien invloed op de droevigste wijze misbruik gemaakt. Een jeugdig hart is zoo ontvankelijk voor goede en kwade begrippen en een regelmatige, aanhoudende bewerking, gelijk het op de school ondergaat, vestigt daarin overtuigingen, die over een levensgedrag zullen beslissen. Dat levensgedrag zal goed en lofwaardig, of slecht en verderfelijk wezen, naarmate het onderwijs, dat het kind ontvangen heeft, met ware of valsche stellingen omtrent godsdienst en zedeleer doorweven is; naarmate in het gemoed der leergierige jeugd met het lokaas der wetenschap het vergif eener schadelijke leer, of het gezonde voedsel der katholieke waarheid is ingedrongen.

Ieder begrijpt hieruit hoezeer het te bejammeren is, dat die onberekenbare invloed van het onderwijs, door de voorstanders van den ongodsdienstigen geest dezer eeuw op zoo droevige wijze wordt misbruikt en tevens, welk een verantwoording die ouders op zich laden, welke hun kinderen naar ongodsdienstige scholen zenden.

Zij arbeiden aan het ongeluk hunner eigen kinderen, voor wie onwetendheid duizendmáal te verkiezen ware geweest, boven het genoten ongodsdienstig onderwijs. Hier is de uitspraak van den Goddelijken Meester van toepassing: "*Wat toch baat het den mensch, indien hij de gansche wereld wint, maar schade lijdt aan zijne ziel!*" I. MATTH. XVI. 26.

Een der gewichtigste ouderplichten is het derhalve, de kinderen van zulke scholen verre verwijderd te houden, en ze nooit prijs te geven aan den verderfelijken invloed van een onderwijs, dat hen in gevaar stelt in geloof en zeden schipbreuk te lijden.

De plicht der katholieke ouders met betrekking tot het onderwijs der kinderen strekt zich echter nog verder uit. Het is voor hen niet voldoende, dat zij hun kinderen niet zenden naar *ongodsdienstige* scholen, zij moeten ze ook terughouden van de *onzijdige of neutrale* school, d. i. van de scholen, waar godsdienst en zedeleer zoo men zegt niet mogen besproken worden. De reden hiervan is door de gezamenlijke Bisschoppen van Nederland in 't jaar 1868 zoo voortreffelijk aangegeven, dat wij hun woorden hier zonder eenig toevoegsel aanhalen:

"Zal een school, zoo spreken zij, „het vertrouwen der katholieken alleszins waardig zijn, en hunne goedkeuring wegdragen, dan is het niet „voldoende dat zij de katholieke „godsdienst (gelijk het heet) eerbiedige, dat is volstrekt onaangeroerd „late; maar zij moet die godsdienst „zelve leeren kennen en beoefenen. „Op zulk een school is het zoogezegde maatschappelijk onderricht „met het godsdienstige ten nauwste „verbonden; het godsdienstig beginsel doordringt geheel het onderwijs „en overal doet zich de invloed der „godsdienst gevoelen. Zij straalt in „alles door; in de leerboeken zijn zooveel mogelijk, met beleid de groote „waarheden des Geloofs, de zedeleer „van het Evangelie, lessen van katholieke godsvrucht ingevlochten; „de onderwijzer zelf weet deze ter gelener tijd en plaats in onderscheidene oefeningen in te weven. Met „één woord, het onderwijs is daar „niet bloot het verkoopen van zekere eerste kundigheden; niet enkel „een fatsoeneeren der jeugd tot burgerlijke welgemanierdheid en tucht „ook niet het opkweeken van een „rechtschapen heiden, die slechts „eigen volmaking tot doel, zelfbehagen tot grootste drijfveer zal „hebben; neen het is daar een middel, „dat den ouders en zielzorgers te „hulp komt in de opvoeding van den „jongen christen, die als kind Gods, „als zoon der katholieke Kerk, als „erfgenaam des hemels moet leeren „denken, gevoelen, en als christen

(1) Pius IX aan den Aartsb. van Freiburg 14 Juli 1864.

(2) Ibidem

„de christelijke deugden beoefenen. „Christelijke deugd, niet zooals sommigen dat woord misbruiken, maar „echt christelijke deugd, gegrond op „het geloof — aangewakkerd door de „beweegreden van schuldige gehoorzaamheid, van liefde en dankbaar„heid, van hoop en vrees, welke het „geloof aangeeft, — gesteund door „de hulpmiddelen, die het geloof „als noodzakelijk en nuttig leert „erkennen en gebruiken; — dat is „het wat de onderwijzer aldaar aan „zijn kweekelingen zoekt in te prenten, en hen van nu af reeds te doen „beoefenen, Het spreekt van zelf, „dat in een zaak van zoo hoog „godsdienstig belang, het toezicht „der kerkelijke Overheid op zoo„danige school niet ontbreekt, die „tevens door raad en voorlichting, „door werkzame hulp de taak des „onderwijzers zal verlichten.

"Zoo en niet anders heeft de Ka„tholieke Kerk altoos de school be„grepen, zoo wil zij haar door ieder „harer geloovigen begrepen zien." Wie een ander denkbeeld van een volmaaktere inrichting zou willen staande honden, die zou vallen onder de veroordeeling tegen de 45.° 47.° 48.° stelling in de Syllabus door Z. H. Pius IX uitgesproken en door Z. H. Leo XIII bevestigd.

Is dit een volstrekte verwerping, een veroordeeling, die de Kerk uitspreekt over het neutrale onderwijs? Neen B. G. De Kerk veroordeelt dat onderwijs niet: Zij keurt het slechts af voor katholieke kinderen, wijl het niet voldoet aan de eischen, die zij voor de opvoeding van een katholiek kind stelt. Ook verbiedt zij niet daar in geen enkel geval gebruik van te maken. Zij laat het, hoewel ongaarne, toe in die plaatsen, waar de gelegenheid niet bestaat tot het bezoeken van een katholieke school, echter altijd onder de voorwaarde, dat zulk onderwijs niets leere, wat in strijd is met den godsdienst en de zedeleer. Zij vermaant echter die toelating niet te beschouwen als een gewone handelwijze in een regelmatigen toestand van zaken, maar als een droeve noodzakelijkheid waarin men bij gebrek aan beter moet vervallen.

Waar echter dat betere bestaat, dat is, waar dikwerf met het brengen der grootste offers, door oprichting van katholieke scholen zorg is gedragen voor een opvoeding der jeugd, zooals de kerk die eischt, daar zijn katholieke ouders, die van dat betere onderwijs geen gebruik maken, maar hun kinderen aan den invloed der neutrale school blijven blootstellen, niet van schuld vrij te pleiten. Immers heeft God hun in de eerste plaats met kinderen gezegend, om die tot Zijne eer en tot hun eeuwig geluk groot te brengen. Het hoofddoel dat door de ouders voor het kind moet nagestreefd worden is, dat het voor alles opgroeie tot een waar christen, een kind Gods, een gezond lidmaat der katholieke Kerk. De gelegenheid, om dat doel te bereiken wordt hun door de stichting van katholieke scholen opengesteld — hoe dan kunnen zij hun gedrag rechtvaardigen tegenover God, wanneer zij door eigen schuld van dat onovertreffelijk, ja eenige middel geen gebruik maken?

Wij kunnen U daarom niet genoeg aansporen B. G. wél toe te zien, dat Onze moeite en zorgen om uwe kinderen in de gelegenheid te stellen katholiek onderwijs en een katholieke opvoeding te ontvangen, niet vruchteloos worden. Met groote inspanning en zware offers is uw Geestelijke Overheid er in geslaagd ook in uw midden katholieke scholen op te richten; uwe katholieke broeders hier en in het moederland hebben door ruime bijdragen die pogingen gesteund; brave en bekwame mannen met terzijdestelling van meerdere voordeelen, zich aan de harde taak van dat onderwijs edelmoedig gewijd; uwe beminde opperherder Paus Leo XIII heeft door zijn Apostolischen Zegen Zijne hooge goedkeuring er aan gehecht; zoude het nu niet betreurenswaardig wezen, onverantwoordelijk voor God en een blaam voor Uwen katholieken naam, zoo dat beoogde doel — vorming van een degelijk katholiek geslacht — verloren ging door verregaande onverschilligheid, schuldige nalatigheid of laffe menschenvrees. Doch neen, wij hebben betere verwachtingen van U.

Vatten wij al het gezegde nu nog eens kort te zamen, dan komen wij tot de volgende grondregels, die wij U bij het begin van dezen H. Vastentijd ter ernstige overweging aanbevelen.

De toekomst der Ons dierbare Curaçaosche Maatschappij is gelegen in een degelijke opvoeding en een goed onderwijs der kinderen.

Een *katholiek kind* moet noodzakelijk een *katholieke opvoeding* en een *katholiek onderwijs* ontvangen.

Dat ontvangt het op de katholieke school. In Uw midden zijn katholieke scholen opgericht, waar uw kinderen opgeleid kunnen worden tot flinke Jongelieden, eenmaal een sieraad van Onzen H. Godsdienst, en een steun van onze maatschappij.

In eene zaak van zoo groot belang moet men het zekerste kiezen.

Ziedaar, B. G., wat wij, als Uw Herder in het begin van den Vastentijd, die van zelf tot plichtsoverweging stemt, U op het hart meenen te moeten drukken. Wij doen hierdoor niets anders, dan in het voetspoor treden van Onze Doorluchtige Voorgangers, wier gedachtenis bij U allen in zegening is, en die in hun woorden en daden U op hetzelfde hebben gewezen. Wat Neêrlandsch Doorluchtig Episcopaat, vele jaren geleden aan Neêrlandsch Katholieken in deze gewichtige zaak als gedragsregel heeft voorgeschreven, hebben wij in hoofdzaak U teruggegeven.

Wij hebben voor U herhaald, wat de Stedehouder van Jezus, de zoo roemrijk regeerende Paus Leo XIII, tijdens ons verblijf in Rome, met zoo ernstige woorden als een zwaren plicht ons op het hart heeft gedrukt. Moge dit woord, dat voor U steeds het woord is van Hem, in Wiens naam wij tot U spreken vooral in deze zoo gewichtige aangelegenheid een grooten en blijvenden indruk op U maken! Uwe goede, uwe echt katholieke gezindheid, die steeds in zoovele omstandigheden zoo duidelijk is gebleken, zal, zoo hopen wij, vooral in een zoo belangrijke zaak, niet minder uitschijnen. Wij twijfelen dan ook niet, of gij allen zult toonen, in de zaak der Katholieke scholen, katholiek te zijn, niet in naam, maar met de daad en in waarheid.

En nu, B. G. eindigen wij dit schrijven met een opwekking tot het gebed waartoe ook de aanstaande H. tijd U uitnoodigt.

Bidt voor Z. H. den Paus, den Hoog geprezen Opperpriester Leo XIII, opdat God Hem, als een "*Licht aan den Hemel*" nog vele jaren spare voor het welzijn Zijner Kerk, in gezondheid en kracht; bidt ook voor Zijne Majesteit den geeërbiedigden Koning en Hoogst deszelfs huis en voor al degenen, die in Overheid gesteld zijn, *opdat wij* (onder hun bestier) *een stil en rustig leven leiden in alle godsvrucht en eerzaamheid. Rom. XVI 24.* Voegt ook een vurig gebed daaraan toe voor elkander en voor onze dierbare eilanden, opdat Gods genade en zegeningen in ruime mate over allen mogen nederdalen. En vergeet ook Ons in Uwe gebeden niet, gelijk wij U immer voor God indachtig zullen wezen.

Wat de vasten-dispensatie betreft, verleenen wij krachtens machtiging van den Apostolischen Stoel, dezelfde dispensatie welke in vorige jaren U is verleend.

En zal dit ons herderlijk schrijven, op den Zondag van Quinquagesima op de gebruikelijke wijze van den predikstoel worden afgekondigd.

Gegeven te Curaçao,
op den feestdag van Sint Paulus bekeering, den 25sten Januari 1889.

fr. H. A. M. JOOSTEN,
tt. Bisschop voornoemd.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

—Bij Gouvernements-beschikking dd. 2 dezer maaud is de Heer Dr. *Otto Stiglitz*, Arts, benoemd tot Gouvernements-geneeskundige op het eiland Aruba.

— Bij gouvernements-besluit van 23 Feb. 1889 is vastgesteld, dat de Koers, waartegen de na te melden vreemde gouden munten — mits die gaaf en ongeschonden zijn — in de kolonie Curaçao in 's lands Kassen kunnen worden aangenomen, is als volgt:

de Spaansche, Mexikaansche en Zuid-Amerikaansche dubloenen (Midden-Amerika uitgezonderd) tegen..........ƒ 40.—
Amerikaansch goud, 20,-10, 5 en 2½ dollar stukken tegen ƒ 2,50 per dollar, of
de dubbele eagle tegen........„ 50,—
„ eagle.......... „ ....„ 25.—
„ halve eagle.... „ ....„ 12.50
„ kwart eagle.... „ ....„ 6,25
„ Engelsche sovereign tegen....„ 12.—
„ „ halve „ „ ....„ 6.—
Fransche goudstukken van 20 francs.............. „ ....„ 9.40
Fransche goudstukken van 10 francs.............. „ ....„ 4.70
Fransche goudstukken van 5 francs.............. „ ....„ 2.35

—Volgen Gouvernementsbeshikking van 16 Feb. jl. is met den eersten dezer maand een nieuw stel telegraafseinen voor aankomende vaartuigen in werking gekomen.

—Sinds verleden, zegt men, wordt de goede bevolking van Pietermaai verontrust door een landlooper, die 's nachts op de meest onbeschaamde wijze inbraak pleegt en de personen aanrandt, die het ongeluk hebben hem tegen te komen. Het moet een groote, sterke kerel zijn, zonder eenig ander kleedingstuk dan een "lantera." – Verleden Maandagnacht, omstreeks 11 uur, veroorzaakte het looze bericht, dat hij gegrepen was een ongewonen toeloop van menschen, die er niet geruster op zullen geslapen hebben, toen zij vernomen hadden, dat de spitsboef wel gezien maar niet gepakt was. Wij hopen, dat onze ijverige politie den dief spoedig een plaatsje achter slot en grendel bezorge.

Met genoegen verleenen wij plaatsing aan onderstaand program, ons toegezonden door het bestuur der St. Josefsgezellen-vereeniging te Pietermaai:

KOE DIOS BENDICIONA
E TRABAO HONORABEL.

LA UNION

lo sali cada dos siman riba dia Razon i lo tini ocho pagina segun grandura di es programa, asina koe na fin di anja le forma un boeki bonita. Su fin ta, di doena na toer artesano Católico na general, i na miembronan di Union di San Hosé na particular, cosnan di leza koe lo interesa nan como hende di ofici i hende Católico, i koe le sinja nan nan obligacion diferente no solamente den toer cuenta temporal ma tambe den cuenta religiosa. Pa un hende ta bon educa, bon civilizá den toer decencia i honor é meste conocé toer su deber temporal i spiritual, Nos no por separa un foi otro. Ma no solamente é meste conocé su deber, ma tambe toer kiko ta pasa den Sociedad, koe é ta biba den djè. Toer nobidad cuantoe koe ta di nan cuenta lo ta publica tantoe koe lugar di e Courant ta permiti, mientra koe lo nos no lubida koe un of otro historia util i mes divertido meste toema lugar den un courant, koe kier haci contentoe i sinja na mes ora su lezadornan.

Pa "La Union" ta haja un entrada den toer cas di Católiconan principalmente di artesanonan nos a bocta prijs asina barata koe por; dos ó tres placa pa un number sol; esai lo depende di numero di firmamentenan, sea pa luna ó pa henter anja pagá padi-

FEUILLETON.

SIN NINGUN JIOE.

UN NOVELA DI RAVO.

Siguimentoe.

Den cas di Molenaar tabata ketoe tambe, ma e quietud koe tabata reina aji, ta tristoe i doloroso. Ainda senjora ta na flauw riba sofa, i su esposo ta sintá na su cabez mitar morto di sustoe, tantoe koe el ta confiá na cuidao di criarnan lo ké den otro circunstancia lo el a pura é mes di haci. Mas di mei ora a durá promer koe senjora a habri wowo, i na principio, como el no a bini ainda hinteramente n'é mes, su wowonan a keda mira rond manera un hende, koe kier a puntra ta kiko a socedé. Sin embargo ora despues di algun seconde su vista a contra coe cara bleek i afligí di su esposo, a parce koe di golpi el a recordá é mes tur cos. El a lamanta bula i como el no a mira Pierre, el a cohé manoe di su esposo i coe un boz temblandoe el a puntréle...... "Pierre a bolbe? Unda mi jioe adorá ta?" Lagrima di wowo di Molenaar a kita é ultima esperanza di alma dolorida di é muhé...... "Mi Dios, el a hoga!" e desgraciada a grita ...... hogá ..... mi pober Pierre morto!"

E snikmentoe i e gritoenan a ranca Molenaar fó di su estado casi di insensibilidad. El a haci senja coe e criarnan, koe jorando tambe, tabata manera hende clabá den tera, di retirá nan. Ora el a keda só coe su esposa, koe entretanto a zak sinta riba un stoel, el a cai na rudia su dilanti el a cohe su dos mano, i su boca no por a saca sino e unica palabra: "Fine!" ma den e tono, koe el a papiéle tabatin tantoe amor, tantoe afeccion, koe el tabata manera un gota di bálsamo baciá den corazon tan cruelmente lastimá di su esposa. Agradecido el a hizá su wowo mira su esposo, i masjá poco poco, como un hende koe a lubida su mes dolor, el dici: "Pober esposo, bo tabata stiméle tantoe, i awor nos angel a bula bai." Molenaar p'é mès no tabata dudá koe e mucha a muri verdaderamente ma toch el tabatin tur trabao di mundoe pa sigurá su muhé hustamente lo contrario. El a contéle lo ke a pasa coe e jaja, com en vano tur su esfuerzonan tabata pa saca fo di su boca otro palabra koe: "El a bai!" "I unda el tá awor?" el a puntra manera un hende den calmo.... Kiko bo dici?.... El a bira loco".... Anto el a sigui manera un hende koe ta ijle — anto nunca lo nos sabi unda el a larga Pierre, unda mi angel ho....ga.... "E palabra fatal no por a sali fó di su boca, i di nobo el a cominsa jora.

Muhé deplorable, muhé digna di compasion: atá bo awor pa di dos bé sin ningun jioe: ma cuantoe mas desgraciado bo mester sinti bo koe na e tempoe koe bo tabata verwijte cieloe, di a nenga bo e prerogativa di maternidad. Ta mas koe berdad koe despues di e verwijt bo no a haja e gracia ai tampoco, pj ta jioe alimentá koe sanger di bo bena koe a worde rancá fó di bo; ma p'é mucha ai, pa kende bo a tuma tur cuidao maternal, na e criatura ai bo a pegá henter bo corazon; pa bo berdadero jioe mes apenas lo bo por a tin mas amor ... bo tabata ciego pa tur su falta, bo tabata dunéle razon den tur cos...... I no tabata e afeccion ciega koe a haci bo permiti é tirauo stimá — segun bo tabatin costumber di jaméle — di larga é sali bai kijere, apesar koe bo tabatin conviccion, koe weer no tabata muchoe bon.... Desgraciada, hustamente e cordamentoe, é remordimientoe lo haci e golpi mas pisá pa bo, i a° bo a bira bleek dos bé caba na presencia di é boz di bo conciencia, koe ta acusa bo coe hustoe razon. Cuantoe bé bo esposo i e pastor a bisa bo, — i bo a tende tó di boca di bo mes sirbidornan — koe bo ta danja e mucha.... O sí, awor bo ta comprende completamente; kiko lo bo no kier paga pa sofoca e huez interior, koe ta acusa bo di tá causa di e desgracia di Pierre: koe bo a worde castiga pa bo condescendencia, ma bo no por domina e boz el ta penetrá den corazon di bo esposo pa acusa bo di manera di mas terible: confesá, declará bo esposo, com e jioe a obliga bo pa larguéle bai kijere, i com bo, manera semper, mester a doblá dilanti su capricho. Ma *el* lo no ta bo huez. Su boca lo no pronunciá di mas chiquito verwijt; al contrario, maské cuantoe bé el por a adverti bo, maské cuantoe bé coe seriedad el por a trece na bo bista bo condescendencia exagerá, awor el sabi di consolá bo coe tur sorto di disculpa, koe su amor ta inspiréle. Ademas el també no ta complice, pasobra el tabata muchoe bondadoso coe bo? Si acaso tin culpa, boso dos mester sufri; pero nó, el ta mas culpabel coe bo; el no mester a adverti solamente, tabata su e-

lanti. Le ta habri tambe pa anuncio koe lo ta diez placa noema pa un té siete regel, cada regel mas un placa. Despues di ocho dia partidor di es Programa lo toema informacion di nan koe lo firma ariba "La Union."

Conforma nos tin basta firmante promer numero lo sali cerca Señor A. Bethencourt é Hijos; koe lo percura pa un edición bonita.

Mara koe es papel por uni toer joben i homber Católico di Curacao den un union perfecta segun curpa i spiritu, anto lé logra pa doena aki un berdadera civilizacion cristiana.

Curaçao 3 di Maart 1888.

Na nomber di Bestnur di

St. Jozefs Gezellen Vereeniging.

J. E. Dania.

Secr.

BUITENLAND.

Italie. — Koning Humbert heeft de Kamer geopend met een troonrede waarin hij groote zuinigheid aanbeval en zeide, dat de financieele toestand den plicht oplegt bij nakoming van de bestaande verplichtingen aangaande openbare werken en militaire maatregelen, geen nieuwe ondernemingen op touw te zetten. Italie is een element des vredes, welken alle staten willen en voor het bewaren van dien vrede noemde de koning het bezoek van keizer Wilhelm II aan Rome zeer gunstig.

Daily News verneemt uit Constantinopel, dat de verhouding tusschen Italië en de Porte gespannen is. Italië's pogingen om scholen in Albanië te stichten, wekken het misnoegen der Porte.

Op een meeting te Napels, bijgewoond door 2000 studenten, werklieden enz; werden redevoeringen gehouden ten gunste van den vrede en van de vriendschap met Frankrijk. Verscheiden sprekers herinnerden aan alles wat Frankrijk voor Italië had gedaan en werden warm toegejuicht.

Aan de *Agence Stefani* wordt uit Arsab bericht, dat het rustig is nabij Massowah en dat geen aanval gevreesd wordt, daar ernstige onlusten den Negus noodzaken zijne troepen te concentreeren. Zoowel in het noorden als in het zuiden tracht men zijn juk af te werpen.

Rome. — De eigenlijke „kwestie van den dag" wordt door *Oss. Rom.* met dit ééne woord geteekend: Het volk heeft honger. Het volk is verbolgen van nijd en kan zich niet meer bedwingen. In de Romagna worstelt het om zijn bestaan, en mag men de uitbarsting van oproerigheden verwachten. Te Faenza werden reeds op 8 Januari de troepen in de Kazerne geconsigneerd omdat er ernstige ongeregeldheden waren verwekt door werkeloozen. Te Milaan eischen 7000 werklieden eene algemeene onverwerping van de bestaande toestanden. In Sicilië hielden 6000 uitgehongerde werklieden protestvergaderingen, en vroegen brood en werk. Eenige sardinische afgevaardigden dreigen hun ontslag als kamerlid te zullen nemen, omdat de regeering te weinig let op de ellende van het volk te Sardinië. Dit alles is eigenlijk de gloeiende assche, waaruit straks eene groote vlam zal opstijgen. Vroeger, toen de Paus nog een groot gezag over de verschillende kleine Italiaansche Staten had, was er voorspoed in Italië, rijkdom en handel, en stonden vorsten hoog in aanzien. Destijds bewaarde Paus Sixtus V te Rome, in den Engelenburg 3 millioen scudi, die bestemd waren, om het volk in dagen van rampspoed te ondersteunen. Ook de Hertog van Modena bezat graanschuren, waarin voortdurend groote hoeveelheden koren werden bewaard, ten einde in tijd van nood tot ondersteuning van het volk te dienen. Maar met den eerbied voor het hooge gezag van den Paus, viel de grootheid der sterken. en in de verkeerde bemoeizucht der regeering ging de volkswelvaart verloren. De regeering van Crispi c. s. verarmt het volk, omdat zij het geld verspilt in dwaze ondernemingen, en millioenen vordert voor het leger en talrooze lieden ten prooi laat aan de ellende.

— Volgens een telegram van 3 Maart zou Crispi zijn ontslag genomen hebben.

Duitschland. — De Rijksdag nam het voorstel der regeering betreffende Oost-Afrika bij tweede lezing aan; de meerderheid der vrijzinnigen en de socialisten stemden tegen. De bondscommissaris Wissman verklaarde in den loop der beraadslaging, dat aanwending van geweld onvermijdelijk was, maar hoe krachtiger de aanwending, des te korter was zij, en hoe korter, des te werkzamer en minder ingrijpend in de algemeene verhoudingen.

Met buitengewonen tact en de regeering door middel van door haar zelve gemelde precedenten vastzettend, heeft dr. Windhorst namens het Centrum een voorstel in den Rijksdag ingediend, om volkomen gelijkheid voor de wet voor alle godsdiensten in de koloniën te proclameeren. In het Congo-tractaat heeft Duitschland dit ten opzichte van anderen goedgekeurd; het moet dit dus ook voor zijn eigen koloniën verleenen. Allen Protestantschen zendelingen staat de toegang in de koloniën vrij maar van de katholieke missionarissen alleen die, behoorende tot eene door de regeering aangewezen orde of congregatie. Toen het door de Duitschers geblokkeerde gebied aan de Oostkust van Afrika nog aan den sultan van Zanzibar behoorde, zegt Windhorst, was het missiewezen daar vrij. Het gaat nu niet aan, de Katholieken te doen deelen in de zware offers voor de koloniën en tot dank daarvoor hunne vrijheid te beperken.

Engeland. — In eene redevoering, door den heer Stanhepe, secretaris bij het departement van oorlog, gehouden, uitte hij de meening, dat een vreeselijke oorlog Europa bedreigt. Hij rekent op de wijsheid der Engelsche staatslieden en hoopt dat Engeland zich buiten den strijd zal kunnen houden. Niettemin acht hij het den eersten plicht van het Parlement, voor de verbetering der verdedigingsmiddelen te land en ter zee zorg te dragen.

— De minister van oorlog deed een beroep op de vaderlandsliefde des volks, oordeelende, dat de kustverdediging moest versterkt worden, dewijl Engeland op elke gebeurlijkheid moet voorbereid zijn.

— Gladstone hield eene redevoering, waarin hij de Iersche politiek der regeering gispte.

— Volgens den Franschen *Gaulois* zou Koningin Victoria van Engeland zich van Biarritz naar San Sabastiano begeven, om een bezoek te brengen aan de koningin van Spanje. Zij zou de reis over zee ondernemen en te Socoa aan wal stappen. De regeering der Fransche republiek heeft reeds order gegeven, dat een eskader van vier oorlogschepen H. M. zal vergezellen. Op dezen tocht gaat ook de Duitsche Keizerin-weduwe, dochter der Engelsche Koningin, mede alsmede haar nicht, de prinses van Hanover.

Wederkeerig zou de koningin van Spanje zich naar Biarritz begeven. Zij ook zou de reis over zee doen onder geleide van een Spaansch eskader. Misschien zullen de drie eskaders: het Fransche, Spaansche en Engelsche zich vooruit te Pasejes of te Biarritz vereenigen. Het grootsche schouwspel van Barcelona zal hernieuwd worden. Koningin Victoria zou den 22 Februari scheep gaan en den 25 te Biarritz aankomen.

Frankrijk. — De nieuwe regeering schijnt van plan de partij van Boulanger met kracht te onderdrukken. Zij heeft, meldt de kabel, den Patriottenbond opgeheven; ja, er loopt een gerucht, dat eenige kopstukken gevangen werden genomen. Wel hielden de afgevaardigden van den bond eene bijeenkomst, en eischten hunne rechten op; maar 't mocht niet baten. Integendeel; de in de Kamer geinterpelleerde minister Tirard noemde den bond een gevaar voor de openbare orde en veiligheid en verklaarde, dat geene bedreigingen in staat zullen zijn de regeering van haren plicht af te houden. De Kamer bracht daarna een votum van vertrouwen uit, met 348 tegen 220 stemmen. De prefekten hebben reeds bevel ontvangen de vergaderingen van den bond tegen elken prijs te beletten. 't Spreekt van zelf, dat de generaal geprotesteerd heeft. Als hij het maar bij protesten laat!

Rusland. — De Russische Regeering is voornemens officieel aan de wereldtentoonstelling te Parijs deel te nemen, sedert haar gebleken is, dat de inzendingen uit Rusland een grooter omvang zullen aannemen dan men verwacht had.

Het Oosten. — Aan de *Daily News* wordt uit St. Petersburg gemeld, dat de Oostenrijksche regeering naar aanleiding der pogingen van de Servische radicalen om in Bosnië onlusten te verwekken, gedreigd heeft Novibazar te bezetten en nog andere dwangmaatregelen te zullen nemen, indien het blijken mocht, dat de Servische regeering de radicalen ondersteunt. Deze waarschuwingen moeten reeds de beoogde uitwerking gehad hebben.

Hetzelfde blad verneemt uit Belgrado, dat de regeering van Bulgarije aan die van Servië heeft voorgesteld, eene samenkomst te doen houden tusschen prins Ferdinand en koning Milan op de wederzijdsche grens. Laatstgenoemde is hiertoe geneigd, doch de radicalen in Servie zijn er tegen.

Oostenrijk Hongarije. — Uit Pest wordt gemeld: De Kamer van afgevaardigden heeft bij de hoofdelijke stemming, met 267 tegen 141 stemmen de beraadslagingen over de legerwet gesloten en besloten tot de behandeling der artikelen over te gaan. Naar luidt van een deze week ontvangen kabelbericht werden reeds vijf artikelen goedgekeurd.

Drieduizend studenten belegden te Pesth eene vergadering om tegen het wetsontwerp te protesteeren. De afgevaardigden Kaâs en Yranyi voerden het woord.

Amerika. — Tegenover Philadelphia ligt eene stad die de electrische wordt genoemd. De „Electric city" bestaat 23 jaren en heeft nu reeds eene bevolking van 95,000 zielen. Niet alleen geschiedt er de verlichting door middel van de electriciteit, maar ook alle straatwagens loopen bewogen door een electro-motor. De patenten voor electro-glooilampen werden eerst voor 12 jaren uitgereikt, en thans zijn er reeds 3 millioen afgeleverd. terwijl nog een even groot aantal zijn besteld. In plaats van paarden, zullen spoedig alle voertuigen met electriciteit worden gedreven.

— De telegrammen melden ons, dat generaal Harrisson het presidentschap aanvaard heeft. Uit hetgeen hij te dier gelegenheid zeide, zoowel als uit de keuze der ministers blijkt, dat hij voornemens is eene krachtige buitenlandsche politiek te voeren en het protectionistische stelsel met klem te handhaven.

— Volgens bericht uit Philadelphia aan de *Times* neemt de beweging over Samoa in de Unie-Staten weder toe. De Regeering onderhandelt over het aankoopen van een grooten kruiser. Koning Malitoa wordt streng bewaakt door Duitsche soldaten, die geen Europeanen tot hem toelaten. De Amerikaansche consul trachtte vergeefs den Koning te spreken.

Santiago de Cuba. — 25 Febr. — Berichten uit St. Domingo dd. 24 Feb. jl. melden, dat Santiago, Monte Christy, Moca en Vega den 19n. dier maand de wapenen tegen het

---

bligacion di usa medionan serio ora tabata necessario; el mester a protega bo contra debilidad di ba corazon, maské esai tabata costa un sacrificio, un parti di e felicidad completa, koe un dia a jega di spantéle.

Bien pronto é famia Molenaar mester a dominá su profunda tristeza, afin di busca di tur manera posibel, di conocé e misterio, koe a causá desaparicion di é mucha, di sabi ta ki desgracia i ta na unda el a socedé. P'esai judanza di policia tabata naturalmente necesario, ma Molenaar no tabatin nodi dí molestia é mes di bai na hustisji, pasobra un inspector di polis a bini na su cas i un bé el a cuminsa tuma tur informacion. El tabata di opinion, koe ta casi imposibel koe e mucha a haja un desgracia, pasobra te ainda el no a ricibi ningun rapport, i tambe pasobra koe e jaja den su momentoe di furia tabata acusá un di e polisnan, koe a hibéle bai, koe lo el a horta e jioe. Probablemente anto e mucha a worde hortá na un momentoe, koe el a keda sin vigilancia. Na kantoor di Procureur nan a haci e jaja hopi pregunta, pero sin di mas mínimo bon resultado: el tabata borotá, papiá tur cos un den otro, sin koe nan por a saca nada afó i di aji nan a shibéle un bé na hospital. Mientras é inspector i Molenaar tabata deliberá, un polis a bin bisa, koe no tin cuestion koe e mucha a hogá, ni koe ta wagen a pasa riba djéle: di modi koe no tin casi ningun duda koe ta hortá e mucha ta. Ta com e hortamentoe a socedé, te ainda nan no sá, ni tampoco ta kende a hortéle. Solamente; nan sá, koe un mucha muhé tabata grita judanza coe tur su forza i el tabata conta na algun hende koe tabata pasa, koe ta un ratoe el a larga un mucha sintá riba un banki i awor el no por hajéle. Sin embargo, pa insignificante, koe e noticia ai riba djé meste tabata parce, toch el a duna e inspector ocasion di puntra Molenaar, si el no tin motiboe di sospeché ningun hende; si acaso el por conoce un of mas persona, koe el ta suponé por tin algun venganza coe n'éle; koe el por tabatin algun criá, koe el a curi coe nan: of si algun famia di e mucha por ta den e asunto, etc, etc. Riba tur e preguntanan ai Molenaar no tabata sabi muchoe di rospondé; enemigoe el tabata kere di no tin; di famia di é mucha el no a tende nunca; el tabata supone di ta sigur tambe koe Pierre no tabatin ningun famia jegá en cuantoe su criarnan solamente el por recordéle é historia di e vaas, koe a kibrá i e baimentoe di golpi di Herman, e criá homber bobo. E último declaracion parcé a interesá é inspector particularmente: a lomenos el a haci nan contéle na placa chiquitoe asuntoe di e vaas i el a ponéle tambe na altura di persona di e criá. Por fin, e inspector a bai, dunando Molenaar siguranza di mas grandi, koe husticí lo no negligá nada pa descubri é malheçhor, é ladron di Pierre. Den di e duda di é famía e conviccion awor, koe e mucha no a muri, tabata manera un luz den un anochi scur; ma un djies atrobe Molenaar i su esposa a cominsa tamblá, cordando e mal tratoe koe podisé nan jioe ta pasa, i segun ta socede semper, ora hende ta muchoe nervioso nan tabata representá na nan imaginacion escena di mas terrible koe nan a tende of koe nan a leza tocanti hortamentoe di mucha.

Si promé of despues di e entrevista di è inspector coe Molenaar, ainda algun hende no a tende of por a duda di desaparicion di é mucha, é anochi ai anto nan lo tabata convencí, pasobra, e mes anochi ai e hechoe tabata publicá den tur corantnan, dunando di conoce na unda e jaja tabata biba i na sirbisji di kende.

E mes anochi cas di Molenaar tabata ketoe manera den misa. Senjora, koe promé ajá nunca tabata cansa di conta gracia i travesuranan infantil di Pierre, tabata sintá awor ketoe, coe su wowonan hinchá di jora; mientras Molenaar aparentemente tabata ocupéle coe lezamentoe di corant, pero koe en realidad tabata cansa su sintí, formandoe i kibrando plannan, afin di mira di ki manera nan por bolbe haja e tesoro, koe nan a perdè. Di golpi el a drai puntra su esposa.

"Bo por a ripará nunca. Fine, koe Herman tabatin un mal curazon pa e mucha?"

"A mi?.... Herman?.... Nó.... es decir, awor koe bo ta puntra, a stranjá mi wel un dia di ripará koe el tabata mira Pierre coe rabia, i koe den su wowonan tabatin álgo particular, lo ke mi mes no por a splica mi ta kiko.... Ma por ta idea numa di mi parti; pasobra, en verdad, ki motiboe e homber lo por tabatin di kier nos angel maloe?"

"No, verdaderamente mí tampoco no sá esai.... I toch mi no por kere, koe solamente e asuntoe di kibramentoe di é vaas lo por a lastréle pa comete un bajeza asina abominable.... Mi ta kere, koe mester tin algo otro aji bao."

E ta sigui.

—o—

gouvernement en ten gunste van generaal Moya hebben opgevat. Zij namen het Fort in en sneden de telegraafdraden door. Uit Altamira gezonden regeeringstroepen rukten tegen Santiago op en maakten zich van de stad meester. De opstandelingen bemachtigden echter weder het Fort, waaruit zij den 23sten voorgoed verdreven werden. President Heureaux is met 450 man en eene hoeveelheid dynamiet om er het Fort van Santiago mede in de lucht te doen springen, uit de hoofdstad vertrokken.

Naar luid van berichten uit Colon zijn al de geëmployeerden op de kantoren der Kanaal-Maatschappij, te Panama, ontslagen, en hebben drie stoomschepen meer dan 1000 afgedankte werklieden weggebracht. Met het stoomschip „Para" zijn den 16 Februari jl. 1000 ontslagen arbeiders met bestemming naar Port Limon, uit Colon vertrokken. Den 25sten dier maand hebben zich wederom 600 naar diezelfde haven ingescheept.

(*De Vrijmoedige.*)

Venezuela. — Met betrekking tot een onlangs door Generaal Guzman Blanco, zaakgelastigde van Venezuela bij verschillende hoven van Europa, met diens schoonzoon, den graaf van Morny, aangegaan contract tot het aanleggen van een spoorweg tusschen Mérida en Escalante, in het binnenland van den Staat Zulia, bevat de *Eonógrafo* van Maracaibo o. m. de volgende beschouwingen:

„Volgens de berekeningen waarop de basis van het contract gesteld is wordt de lengte van den spoorweg op 170 kilometers bepaald. Wij gelooven dat deze afstand overdreven is, want zooals de weg thans is, met vele krommingen, hellingen en dalingen, schat men hem op 150 kilometers. Doch wij nemen de 170 kilometers aan, opdat men ons niet van vitterij beschuldige.

"Overeenkomstig den door het contract bepaalden prijs zal de spoorweg kosten:

de eerste 60 kilometers tegen 300,000 *bolivars*	B 18,000,000
de overige 110 kilom. tegen 350,000 *bolivars*	„ 38,500,000
totaal	B 56,500.000

„Maar volgens berekeningen der meest bevoegde autoriteiten kan een kilometer spoorweg op hoogstens 5,000 pd. st., gelijk aan B 100,000, geschat worden, waaruit blijkt dat de werkelijke waarde van dezen spoorweg de volgende is:

170 kilometers tegen B 100,000	B 17,000,000

„Trekken wij nu deze B 17.000.000 van de B 56.500.000 af welke de contractanten eischen, dan zullen wij een verschil hebben van B 39.500.000, die dit contract het Land ontneemt.

„Maar er is nog meer. *Van den aanvang der werkzaamheden af* zullen de contractanten eene garantie genieten van 7% s' jaars op het totale bedrag van den spoorweg, dat is, op de beraamde B 56.500.000; hetgeen gelijk staat met eene jaarlijksche uitgave van B 3.955.000 door de Regeering, welke som vermenigvuldigd met de 99 jaren van den duur van den privilegie-termijn, tot het enorme bedrag van B 391.455.000 zal stijgen. Deze som zal de Natie zonder twijfel moeten betalen en die zal op de kinderen der kinderen onzer kinderen blijven drukken.

„Nog meer. De door de Natie te betalen 7% garantie is *vrij van alle kosten*, en daar doorvoer over dezen spoorweg de kosten van administratie en onderhoud zonder twijfel niet dekken zal, is het duidelijk dat men ook ieder kwartaal een deficit zal hebben te betalen. Maar wij willen het onmogelijke aannemen: dat de doorvoer de kosten van administratie en onderhoud dekken zal en dat het Land aldus alleen B 3. 955.000 door 30.000 *cargas* (*) deelt, die het maximum is van den jaarlijkschen uitvoer over dien weg, dan zal men een quotient vinden van B 111.84, hetgeen zeggen wil dat de Natie voor *elke carga*, die over dien weg uitgevoerd wordt, B 111.84 of 27.96 *pesos* zal moeten betalen.

(*) Een *carga* staat gelijk met 100 kilos.

NOTICIANAN DI CABEL.

1 Maart.

Paris. — Conde di Paris a duna orden na conde de Leon di toema asiento (Zitting) na centro derechoe di Cámara di Diputadoenan. E actitud (houding) ta manifestá públicamente union di Derecha coe partida Boulangista.

Ta worde sigurá koe gobierno ta resuelto di revocá destierro di duque di Aumale. Despues di publicacion di e decreto **ai**, Boulangistauan lo pidi amnistia pa e mineronan di Montecourt.

Londen. — Ministro di Guera a invocá patriotismo di nacion, pa reforzá defensa di costanan di Inglaterra, koe mester ta prepará pa cualké cos koe por socedé.

Vienna. — Cámara di Diputadonan di Pesth a rechazá un enmienda (modificacion) den e proyecto di lei militar, koe Tirza a presentá. Cinco artículonan a worde aprobá.

Madrid. — General Pando a oponéle pa rebahá cotizacion (taxamentoe) di belastingnan pa electoralnan di Cuba, afin di evitá dominacion (poder) di raza coló. General Salamanca ta barcá pa Cuba bordo di Vapor *Alfonzo trece*. El a declará na e corant liberal, koe su politica lo ta liberal, koe lo é dedikéle na dretsjá sirbisji público i na moralizá administracion.

Dia 3.

Paris. — Gobierno ta resuelto di sofocá e liga patriotica: tin rumor koe algun director a worde arrestá. Nan ta kere koe riba e promé medidanan aki lo sigi otro mas, koe gobierno tin intencion di toema, pa caba hinteramente coe e partida Boulangista.

Senado a aprobá trahamentoe di dos barcoe blindá.

Roma. — Crispi a toema ontslag pa motiboe di un voto di Cámara, koe a negá di aumentá belastingnan.

Londen. — Sir Julian Rincet ta nombrá Ministro di Inglaterra na Washington.

Ta conbiní di habri negociacionnan nobo coe Estados Unidos riba e tratado di Piscaría.

Madrid. — Representante di Spanja na Tanger a worde kitá di su empleonan. Reina Regente lo bai San Sebastian, si ta cos la Reina Victoria bai ajá bai pasa algun tem.

Senado a aprobá *Codigo Civil* nobo.

Dia 4.

New-York. — Gabinete koe a drenta na funcion ta componé di Blaine, Secretario; Miller, Procurador General; Window, Sec. di Finanzas; Tracy, Sec. di Marina; Noble, Sec. di Interior; James Wanamaker, Director General di Correo.

Paris. — Diputadonan di liga patriotica a reuní ajera i nan a protestá contra e medidanan di Gobierno. Nan ta reclamá derechoe di continua. Corantnan ta atribuí na Constans e medidanan asina streng.

Londen. — Gladstone a haci un discurso den di cual el ta rebahá conducta di Gobierno na Irlanda. Parnell tabata masjá enérgico. Sin embargo orden di dia pa condená politica di Gobierno na Irlanda a worde rechazá coe 360 stem contra 339.

Madrid. — Bigott, é famoso falsificadó di cartanan di Parnell, a worde arrestá aki. Congreso a stop su sesionnan pa motiboe di Carnaval.

Paris. — Den Camara di diputadonan, interpelacion a worde hací riba stopmentoe di liga patriótica. Forard a rospondé koe liga ta peligrosa tantoe pa orden como pa seguridad pública i el a bisa cerca, koe Gobierno ta resuelto di cumpli coe su deber, maské cuantoe el worde amenaza. Un voto di confianza tabata duná coe 348 stem contrá 220.

Prefectonan a ricibi orden di impidi reunionnan di liga patriotica, maské kiko socedé o costa. General Boulanger a protestá contra stopmentoe di liga patriótica.

Tin rumor koe tabatin un conflicto den vloot americano i vloot aleman na Samoa.

New-York. — Cleveland, promé di tuma su despedida, a desaprobá e lei di belasting direct; Senado a bolbé aprobá e lei ají coe 49 stem contra 5.

Madrid. — Congreso a aprobá e leinan riba reformacionnan militair. Comision di Sufragio universal a negá derechoe di votacion na militairnan. Condesa di Paris a jega aki.

Dia 26.

New-York. — General Harrison, toemando posesion di presidencia di EE. UU. a declara koe politica di Gabinete nobo lo ta union i protección. Lo el mantené honor di relacionnan exterior; tambè lo el deseá di mirá leinan electoral reformá i lo el recomendá, koe sobrá di tesoro nacional sea esa empleá pa mehorá Marina i pensioennan di invalidoenan, koe a bringá pa union.

Berlin. — Diferente proyecto a worde presentá den Reichstag riba convencion azucarera.

Roma. — Papa a celebra ayera su setenti nueve anja.

Londen. — Tin rumor koe gobierno lo trahá biljetje di un pond sterling cada un, afin di facilita operacion mercantil.

Madrid. — Ministro di Colonianan a rechazá e proyecto di e operacion nobo di credito pa debe Cubano.

BEKENDMAKING.

De publieke verkoop van GOUDEN en ZILVEREN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1 Juli t/m 31 December 1886, onder N°. 6058 W t/m 456 X, wordt voortgezet op Donderdag, 14n dezer en volgende dagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao 7 Maart 1889.
De Voorzitter,
M. P. CURIEL.

ANUNCIO

Beendementoe na fiendisji di PREENDANAN koe tin plaka fiá riba nan na *Spaar- en Beleenbank*, eesta eesnan fo di 1 Juli te 31 December 1886, bau di No. 6058 W te 456 X, lo sigui Djaweebs, dia 14 di Maart awoor, i dianan koe ta sigui.

Ta pidi doonjonan di e preendanan aji bin paga nan intres afin di evita nan beendemeentoe.

Corsouw, 7 Maart 1889.
M. P. CURIEL.

Spaar- en Beleenbank VAN CURAÇAO.

Degenen, die ter zake van hypotheek of obligatie meer dan drie maanden interesten aan voormelde Bank verschuldigd zijn, worden hierbij *strengelyk aangemaand*, die interesten binnen den tijd van één maand aan te zuiveren; zullende bij niet voldoening aan deze aanmaning, voor wat betreft de hypotheken, stappen worden genomen ter opvordering van kapitaal en interesten, en, voor wat betreft de obligatiën de borgen worden aangeschreven om kapitaal en interesten af te betalen.

Curaçao, den 8 Februari 1889.
Namens het bestuur
van voormelde Bank,
De Voorzitter,
M. P. CURIEL.
De Secretaris,
J. MÖLLER.

IMPRENTA DE LA LIBRERIA DE A. BETHENCOURT É HIJOS, CURAZAO.